

1 Μαρτίου 2021

Ο Γιάννης Τσαρούχης κρατώντας την “Παναγία της Νίκης”

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Στη φωτογραφία απεικονίζεται ο σπουδαίος ζωγράφος Γιάννης Τσαρούχης κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου, κρατώντας την “Παναγία της Νίκης”, τη συγκλονιστική εικόνα που ζωγράφισε ενώ βρισκόταν στο Αλβανικό Μέτωπο.

Ο Γιάννης Τσαρούχης στρατεύθηκε το 1939 και υπηρέτησε στο Κούτσι, στην Αλβανία.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου είχε αναλάβει τη δημιουργία καμουφλάζ στρατιωτικών εγκαταστάσεων και στολών, ενώ δεν σταμάτησε ούτε τότε να ζωγραφίζει, δημιουργώντας προσωπογραφίες των φαντάρων που πολεμούσαν με σθένος τους Ιταλούς

Την ιστορία της Παναγίας της Νίκης είχε αφηγηθεί στο βιβλίο «Μαρτυρίες '40-'41» του Κ. Χατζηπατέρα.

Όπως είχε αποκαλύψει, η ιδέα του πίνακα προήλθε όταν άκουσε κατά τη διάρκεια του συσσιτίου έναν φαντάρο να περιγράφει ότι είχε δει όραμα με την Παναγία.

Ο ανθυπασπιστής είχε αναφέρει ότι αρχικά την πέρασε για κάποια

Αλβανή κατάσκοπο και ύψωσε το ρεβόλβερ του για να την πυροβολήσει, όμως τότε η γυναίκα ύψωσε την παλάμη της και του είπε:

«Μη χτυπάς, έχω να σου πω κάτι: τη Λαμπρή θα είσαστε σπίτι σας».

Ο Διοικητής αποφάσισε να χτίσει μια εκκλησία για την Παναγιά στο σημείο που του υπέδειξε ο φαντάρος και ζήτησε από τον Τσαρούχη να ζωγραφίσει τις τοιχογραφίες.

Ωστόσο, το κτίριο όπου θα χτιζόταν η εκκλησία, ένας παλιός μύλος, ήταν επικίνδυνο και στόχος των Ιταλών, γι'αυτό ο Τσαρούχης έφτιαξε εικόνες ως τέμπλο πάνω σε τέσσερις σανίδες.

Διαβάστε την ιστορία της εικόνας, όπως την είχε αφηγηθεί ο Τσαρούχης:

Το μέρος αυτό εβάλλετο πολύ από τους Ιταλούς και εφοβόμουν.

Δέχτηκα όμως να κάνω τέσσερις εικόνες για το τέμπλο, αν βρουν τέσσερις σανίδες.

Μπογιές είχε μαζί του ο λοχαγός μου, ο μακαρίτης Γεωργόπουλος, με την ελπίδα ότι θα μπορέσω να κάνω σκηνές από μάχες.

Αυτές οι μπογιές εχρησίμευσαν στην αρχή του πολέμου για να καμουφλαριστούν τα νίκελ του αυτοκινήτου του διοικητού.

Κι αργότερα, για να κάνω μερικά πορτραίτα του λοχαγού αυτού, που ήταν φιλότεχνος και βιβλιόφιλος. Ύστερα από πολλές έρευνες βρέθηκε ένα καπάκι από κιβώτιο.

Εκεί πάνω ζωγράφισα την “Παναγία της Νίκης”, έχοντας ως πρότυπο μια κακοζωγραφισμένη Παναγία που κυκλοφορούσε σε δελτάρια.

Όταν τελείωσε, την εθαύμασαν όλοι οι στρατιώτες, και ένας λοχαγός με παζάρευε να του κάνω μια ίδια για την Κέρκυρα.

Ο διοικητής του τάγματος έμενε μακριά από τα σπίτια που μέναμε εμείς, σε μια σκηνή καμουφλαρισμένη με κούμαρα.

Ήταν μακριά η σκηνή του και έστειλε έναν μοτοσυκλετιστή, εξαιρετικά ωραίο και πολύ μάγκα, για να με κουβαλήσει εκεί που έμενε.

Επήρα την εικόνα μαζί μου και καβάλησα τα καπούλια της μοτοσυκλέτας.

Καθώς πηγαίναμε στο διοικητή, έφραξαν σχεδόν το δρόμο στρατιώτες από την Άρτα, που είχαν στρατοπεδεύσει εκεί και είχαν πληροφορηθεί για την ύπαρξη της εικόνας.

Ήδη, το ταπεινό μου έργο, που δεν είχε στεγνώσει ακόμα, είχε αποκτήσει φήμη θαυματουργής εικόνας.

Εκείνη την ώρα βάρεσε συναγερμός.

Δηλαδή ένας στρατιώτης με μια σάλπιγγα τυλιγμένη σε ιμάντες από γκέτες από χακί ύφασμα, εσάλπισε.

Εγώ και ο μοτοσυκλετιστής πέσαμε μπρούμυτα, σύμφωνα με τις διαταγές που είχαμε.

Κανέννας Αρτινός δεν έκανε το ίδιο.

“Βρε συνάδελφε”, μου είπε ένας, “βαστάς την Παρθένα και φοβάσαι;”

“Όχι, φίλε”, του απάντησα, “αλλά είμαι στρατιώτης και υπακούω στις διαταγές των ανωτέρων”.

Όταν με είδε ο διοικητής με γένια και κακοτυλιγμένες γκέτες, μου είπε:

“Έλληνας στρατιώτης είσαι εσύ ή Βούλγαρος αιχμάλωτος;

Για να δούμε την εικόνα.

Την έχεις κάνει άγρια την Παναγία, σαν Αρβανίτισσα.

Και ο Χριστός είναι κι αυτός αγριωπός”.

Για να τον θαμπώσω τού είπα κάτι από τους Ψαλμούς του Δαβίδ:

Ευλογητός ει Κύριε ο διδάσκων τας χείρας μου εις πόλεμον, τους δακτύλους μου εις παράταξιν”.

“Βλέπω είσαι και θεοφοβούμενος”, μου απάντησε.

Φώναξε τον κουρέα να με ξουρίσει και ένας στρατιώτης με βοήθησε να τυλίξω καλά τις γκέτες μου.

Αισθανόμουν σαν ηθοποιός του κινηματογράφου που τον ετοιμάζουν για γύρισμα.

Και ο διοικητής είπε σε έναν ανθυπολοχαγό να μου βγάλει μια φωτογραφία με την

εικόνα μαζί.

“Τώρα που είναι αξιοπρεπής Έλληνας στρατιώτης”.

Όταν γύρισα μετά τον πόλεμο στην Αθήνα, μου παραδώσανε αυτή τη φωτογραφία και την έχω ακόμα.

Η εικόνα παρίστανε την Παναγία με το Χριστό και στο κάτω μέρος τα θαύματά της.

Αριστερά τον ανθυπασπιστή που πάει να πυροβολήσει την Παναγία και δεξιά τους στρατιώτες που πάνε να χτίσουν το μύλο για να τον κάνουνε εκκλησία.

-

Ο μεγάλος Έλληνας ζωγράφος είχε περιγράψει για τις τελευταίες ημέρες του πολέμου:

«Στο δρόμο στα χωριά, στο Κριεκούκι, στην Κάζα, στη Μάνδρα, κοιτούσαν οι γέροι του χωριού τ' αυτοκίνητα και μας χειροκροτούσαν.

Ένας είπε, για τα χάλια μας μάς χειροκροτάτε;

Και οι γέροι απαντούσαν:

«Είσαστε ήρωες, είσαστε λεβεντόπαιδα».

(Η φωτογραφία του 1940-1941 επιχρωματίστηκε από τον γραφίστα Χρήστο Καπλάνη και δημοσιεύτηκε στη σελίδα του στο Facebook Past in Color- Χρώμα στο παρελθόν.)

Από το προφίλ του π. Παντελεήμονος Κρούσκου